

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka ♦ Godišnja pretplata 50 din ♦ Uredništvo
i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ♦ Telefon uredništva 30-866 i
26-516, uprave 30-866 ♦ Račun Poštanske štedionice br. 57.686
♦ Oglasi po ceniku ♦ Rukopisi se ne vraćaju ♦

Beograd, 16 decembar 1938
God. IX ♦ Broj 46

Važnost i misija sokolske štampe

U današnjem broju objavljujemo okružnicu Saveza SKJ o reorganizaciji savezne štampe i o Nedelji štampe, koja se ove godine, umesto u decembru, ima držati 15. januara 1939. Podatke o toj reorganizaciji pruža sama okružnica, jednako kao i objašnjenje zbog čega je ta reorganizacija bila potrebna i koji je njen cilj: U prvom redu što efikasniji uticaj sokolske štampe na čitavo naše javno mišljenje, kao konstruktivno dejstvo, neophodno za zdrav pravac našeg javnog života.

Fraza o štampi kao »sedmoj sili«, postala je ne samo banalna nego i netačna, jer su ostalih šest sila tu svoju sedmu posestrimu u tolikoj meri potčinili, da »sedma sila« u dobrom delu igra ulogu profesionalnih ratnika u srednjem veku, koji su doduše bili odlični u svom pozivu i predstavljali strah i trepet svuda gde su se pojavili, ali su tu svoju veštinu trošili u glavnom u borbi jedni protiv drugih, a za račun moćnih gospodara. Nije naravno sasvim kriva tome ni štampa, koja bi vrlo rado htela da se vrati na raniju slobodu, ali je priličan deo krivice ipak na njoj. Ona je svoju nezavisnost često zlorabila dotle, da se sama stavljala u službu onih koji su imali interesa da je pridobiju, pa je tako sama spremała uslove za svoje porobljenje. Stavivši se u mnogim slučajevima na čisto merkantilnu bazu da, bez obzira na nacionalni ili socijalni, vaspitni ili etički momenat, pruža najširoj publici to što je najviše golica, pa makar to budilo najniže instinkte u njoj, takva štampa je oduzela sama sebi titulu glasila javnih interesa i time potkopala moralni osnov svoje nezavisnosti.

Pa ipak, — baš zato što danas nema tako mnogo nezavisne i dobre štampe, — dobra i ispravna štampa ne samo da nije izgubila od važnosti, nego je njena uloga postala u toliko dragocenija! A da sokolska štampa, po svojim moralnim načelima i po svojoj organizaciji, ne može da spada nego u dobru štampu, to je jasno svakome ko pozna osnovna nacionalna, socijalna, kulturna i moralna načela Sokolstva i ko zna da ono, stojeći iznad partija i staleških interesa, nema drugog cilja nego da što tešnje koordinira sve narodne snage i da iz njih izvuče što više dobra za napredak i snagu države, te za blagostanje, zadovoljstvo i duhovno uzdignuće svih slojeva naroda.

Da je sokolska štampa nezavisna, najbolji je dokaz to, što ne služi ni jednoj partiji, kao što ni jednu od njih ne napada, pa čak ni one koje sistematski udaraju na Sokolstvo. Ne napadima, već pozitivnim radom Sokolstvo hoće da obezbedi svoje protivnike! Isto tako sokolskoj štampi nije cilj da golicanjem najnižih poriva, jeftinim radikalizmom ili bulvarskim polemikarstvom podigne tiraž, jer nije uopšte postavljena na bazu profita. Sokolskoj štampi je dovoljno ako može da se izdržava bez pasive, od svojih pretplatnika i od oglasa, i više od toga ne traži. Da smanji troškove i da svojim čitaocima omogući što manje izdatke, Uprava savezne sokolske štampe će, umesto pet listova, izdavati sada samo tri, ne ukidajući pri tom niti najmanju rubriku i nastojeći da povišenjem kvaliteta potpuno zameni kvantitet, tako da ta štampa bude sasvim odgovarala velikoj misiji Sokolstva u našem narodu.

Naša javnost ima svakako novina i revija, koje su, i veće i bogatije uređivane nego sokolske. Ali malo ima lista ili revija u našoj državi, koji su u službi jedne tako opštenarodne organizacije, izdignute nad sve pojedinačne interese, ili nad interese novčanog profita, kao što je sokolska štampa. I baš zato je od naročite važnosti, da se ta štampa i prati i širi! Pravi i svesni član Sokola treba da zapamti, da nikako nije u stanju da prati sokolski život u punom opsegu, ako ne čita sokolske listove. Sem strogo sokolskih pitanja i ideologije, ta štampa će odsada pratiti i ostali naš javni život, kulturni, socijalni, ekonomski i opštenacionalni, uvek naravno sa svog visokog gledišta, pa će tako u haosu najprotivnijih mišljenja kojima taj život obiluje, vršiti ulogu vrlo potrebnog korektiva i ispravnog putokaza. Ne zatvarajući oči ni pred negativnim pojavama, sokolska štampa će ukazivati i na zlo gdegod ga utvrdi, ali će ipak u prvom redu podvlačiti pozitivne pojave, nastojeći da našem narodnom mentalitetu pomogne do što konstruktivnijeg smera i rada.

U današnjim vremenima potrebno je dizati moral i veru na svakom koraku. Potrebno je isticati pozitivne vrednosti, gajiti kult rodoljublja i radinosti, socijalnog staranja i duhovnog izdizanja. Sokolska štampa će to vršiti, i zato ni jedan svesni član Sokola ne sme da bude bez nje. Svakog svog imućnijeg prijatelja treba da pretplati na nju i da traži da je prima svaka naša društvena štionica, svaka kavana i svaka javna ustanova. Time će se pomoći da sokolska štampa još uspešnije ispuni svoj zadatak i izvrši jednu od najvažnijih moralnih i kulturnih misija Sokolstva u našem narodu.

Selo kao izvor obnove

Mostarska „Knjiga“ objavljuje članak Jovana Radulovića o potrebi čuvanja nacionalnih odlika i tradicija, pa kaže:

„Još ostaje selo kao jedini izvor snage i obnove. Selo kao čuvar nacionalizma, nacionalnih osobina i svetinja. Kao čuvar porodice, doma i ognjišta, kao čuvar predanja. Selo koje malo traži a mnogo daje. Selo zanemareno, zapušteno, a ipak ispravno i čestito. Selo u kome ima još jedan zalog za pravog rodoljuba i naprednjaka.

Ali i selo neće da puste na miru lažni proroci, nastrani propovednici, partizani i politički spekulanti. U nj se unosi duhovna zabuna. Dušu mu raskopavaju gde god stignu. U ime napretka i prosvete, u ime ljubavi i čovečnosti ima ih koji ga odbijaju od gusala — narodnog predanja i divne narodne misli. Kao da hoće da selo i dalje nekom služi, kao da hoće da opustoše i njegovu dušu punu lepote i snova o sreći, boljem životu i boljem čoveku“.

Dr. Vladan Đorđević, pionir Sokolstva u Srbiji

U Beogradu, na dan 18. o. m., održaće se značajna kulturna proslava: stogodišnjica osnivanja prve vojne bolnice u Srbiji. Toga dana, a u vezi sa ovom proslavom, otkriće se u krugu Glavne vojne bolnice u Beogradu, spomenik prvom organizatoru vojnog saniteta, sanitetskom pukovniku Dr. Vladanu Đorđeviću.

Ime Dr. Vladana Đorđevića već je zabeleženo kao značajno ime u novijoj političkoj istoriji Srbije. Intenzivna politička delatnost i aktivno učestvovanje u političkim borbama i vođenju državnih poslova učinilo je, da Dr. Vladan Đorđević predstavlja nesumnjivo jednu od najmarkantnijih političkih figura iz naše novije istorije. Ujedno, Dr. Vladan Đorđević ostavio je značajno ime i kao pisac, književnik, istoričar, a i kao organizator i pokretač mnogih kulturnih ustanova u tadašnjoj Srbiji.

Po završetku medicinskih studija, Dr. Vladan Đorđević je postao načelnik vojnog saniteta i na tom položaju, naročito za vreme ratova od 1876 do 1878 i od 1885 do 1886, razvio je veoma veliku organizatorsku aktivnost.

Docnije, kao političar i državnik, zauzimao je od 1886 do 1900 godine najuglednije položaje i to kao predsednik beogradske opštine, ministar na strani, resorni ministar u više kabineta i najzad kao predsednik Kraljevske vlade.

*

Kao agilan radnik na osnivanju mnogih kulturnih ustanova u Beogradu, Dr. Vladan Đorđević ujedno predstavlja i veoma značajnu ličnost u istoriji našeg Sokolstva. Poznato je, da je već 1857 godine pok. čika Steva Todorović, član Akademije nauka, osnovao „Prvo srpsko društvo za gimnastiku i borenje“. Ovo društvo radilo je neprekidno osam godina, sve do 1865, kada je zbog odlaska Steve Todorovića na dalje studije, prekinulo radom. Cinjeni su pokušaji da se rad nastavi, ali zbog ratova od 1876, 1878 do 1879, svi ovi pokušaji ostali su bezuspešni.

Tek na dan 26. decembra 1881. godine, Dr. Vladan Đorđević sazvaó je zbor beogradana u Građanskoj kasini, radi osnivanja novog gimnastičkog društva. Izrađena su pravila i uskoro, 3. januara 1882. godine, održana je prva redovna skupština novoga društva. Društvo je nazvano: „Prvo beogradsko društvo za gimnastiku i borenje“. Za predsednika društva izabran je Dr. Vladan.

Iz ovoga društva, godine 1891. postalo je: „Beogradsko gimnastičko društvo Soko“, — današnje sokolsko društvo „Matica“ u Beogradu, iz koga su ponikla sva ostala sokolska društva u Beogradu i dalje po Srbiji.

U arhivi, koja je nažalost uništena za vreme rata, nalazili su se mnogi dokumenti iz kojih se video istrajan i energičan rad prvog predsednika ovog društva, Dr. Vladana Đorđevića.

Na taj način, prilikom otkrivanja spomenika Dr. Vladanu Đorđeviću u Beogradu, mi se sa zahvalnošću sećamo ovoga čoveka, koga — zajedno sa Stevom Todorovićem, — možemo sa pravom nazvati i ocem gimnastičkih društava, odnosno Sokolstva u Beogradu, prestonici tadašnje Kraljevine Srbije.

D-r. M. D.

Nosimo naš znak! — Pozdravljajmo se našim pozdravom!

Kuda god se čovek okrene, vidi na grudima ljudi nekakav znak. To su znakovi raznih klubova, društava, udruženja i sl. Samo našeg sokolskog znaka nema!

Što je znak i zašto se nosi? To svako zna, ali skoro svaki drugi na to zaboravlja. Mi, kao najjača organizacija, koja broji oko 280 hiljada pripadnika, slabo nosimo svoje vanjsko sokolsko obeležje. Počevši od starešina, pa sve do poslednjeg deteta u podmlatku!

Po čemu možes zaključiti, da u jednom mestu ima mnogo naših pripadnika? Samo po njihovom vanjskom obeležju, — po sokolskom znaku! Zar svatko odmah ne pomisli: ovde ima mnogo Sokola, kada vidi mnogo njih sa sokolskim znakom? I obratno, — da ih nema, ako ih ne vidi?!

Naše članstvo i ostalo pripadništvo ne nosi sokolski znak u onom broju, kako bi to trebalo. Niko ne daje primera! Malo je tih, koji se mogu izuzeti!

Pogledajmo samo, od pojedinog društvenog starešine, tajnika, prosvetara, načelnika, ili bilo kog sokolskog funkcionera, ko nosi sokolski znak? Retki su oni, koji ga nose! A oni su pozvani da i tim načinom propagiraju ideju, kojoj svi služimo.

Mnogima — izgleda — kao da je to neprilično. Drugi opet nabaviše nekakve druge znakove, koji su istina sokolski, ali ne sokolski zvanični znakovi. Nije to onaj znak, za koga svako zna da je sokolski i koga svako poznaje! A mnogima je, izgleda, baš i stalo do toga, pa zato i nose taj drugi sokolski znak, — obično spomen-znak!

Nosimo, braćo i sestre, naš lepi sokolski znak! Neka svako zna koliko nas ima i koji smo! Ko se boji, ili srami, nije mu ni mesto među nama!

Isto je i sa sokolskim pozdravom! I on se slabo čuje! Ako si, brate, stariji, pa te mladi u prolazu ne pozdravi prvi, pozdravi ti njega. Na taj način češ ga opomenuti na njegovu dužnost i on će te drugi put prvi pozdraviti.

Svuda treba da se vidi naš lepi sokolski znak i svuda treba da se čuje naš bratski „Zdravo“!

Ivan P. Sedlaček

Reorganizacija štampe SSKJ

Savez SKJ uputio je svima bratskim župama, društvima i četama ovu okružnicu:

Zaključkom Izvršnog odbora Saveza SKJ treba da se savezna sokolska štampa tako reorganizuje, da se tri sokolska lista, „Sokolska prosveta“, „Soko“ i „Sokolić“ spoje u jednu veliku reviju, za sve tri grane sokolske delatnosti, koja će se zvati „SOKO“; a nedeljni list, „SOKOLSKI GLASNIK“, potpuno preuređen i povećan, izlaziće i dalje jedanput nedeljno, ali svakog petka, tako da pretplatnici mogu da ga dobiju već u subotu. Dečji list „NAŠA RADOST“ izlaziće i dalje samostalno.

Da reorganizacija savezne sokolske štampe što bolje uspe, izabran je naročiti redakcioni odbor, širi i uži, koji će se brinuti o njenom uređivanju; a organizovana je i nova redakcija. Preuređenjem i povećanjem „Sokolskog glasnika“ biće osiguran našem članstvu organ, koji će, u savremenom novinarskom obliku, pratiti život Saveza i pojedinih župa, sve do najmanje jedinice; koji će donositi vesti iz telovežbačkog sveta, kod naš i na strani; koji će davati podatke iz slovenskog Sokolstva; ali koji će ujedno i čitav naš nacionalni, kulturni, društveni i privredni život posmatrati kroz prizmu sokolske ideologije, imajući za cilj da Sokolstvo približi svim granama javne delatnosti. Time će list izići iz dosadašnjeg uskog kruga te će svojom raznolikošću i aktuelnošću postati privlačan, ne samo za naše članove, nego i za ostalu publiku.

Što se pak tiče nove, zajedničke revije „Soko“, ona ima za cilj da na jednom mestu okupi sav revijalni materijal sokolske publicistike, kao i sve ono što ne spada u čisto novinarsko štivo „Sokolskog glasnika“. Time će se postići: 1) ušteda u radu; — 2) izbegavanje da se iste misli i isti članci ponavljaju u više odvojenih sokolskih listova; — 3) okupljanje saradnika i koncentracija rada; — 4) mogućnost da svaki član sokolskog društva, iz jednog istog časopisa, može da prati sve grane sokolske delatnosti, a da ne bude prisiljen, da prima tri lista; — 5) prilika da se sve to dobije za istu cenu, za koju se do sada dobivao samo jedan sokolski list, „Sokolska prosveta“ (a naraštaj za još nižu cenu!), — i 6) ušteda u troškovima Saveza SKJ na izdavanju tilih listova.

Ipak, da se u potpunosti sačuva kontinuitet sa ranijim radom, dosadašnji urednici „Sokolske prosvete“, „Sokola“

i „Sokolić“ će i nadalje uređivati zasebne rubrike, prosvetnu, tehničku i naraštajsku, koje će, pored glavnog dela, postojati u reviji „Soko“, a saradnici koji su u tim listovima saradivali, mole se da i dalje šalju priloge istim urednicima, prema karakteru tih priloga. Zajednička redakcija, koja će se starati i o „Sokolskom glasniku“ i o „Sokolu“, imaće zadatak da od svega toga napravi skladnu celinu.

Da Savez SKJ uspe u ovoj svojoj nameri potrebno je da čitavo Sokolstvo, sve naše jedinice i sva naša javnost, ukažu saveznoj štampi svoju punu potporu i pažnju. Ta potpora treba da se očituje u četiri pravca: 1) u saradnji na listovima, — 2) u marljivom čitanju i širenju sokolske štampe, — 3) u pretplaćivanju, redovnom plaćanju pretplate i nalaženju novih pretplatnika; i — 4) u nabavljanju i davanju oglasa za sokolsku štampu.

Imajući na umu sve to, Savez SKJ je odlučio da **Nedelju štampe**, koja je, kao i ranijih godina, trebala da se održi u decembru 1938 g., — odloži za jedan mesec, pa da se priredi **15 januara 1939**, i da pozove sve svoje jedinice da tu nedelju posvete propagiranju novo-organizovane savezne štampe.

Prve brojeve „Sokolskog glasnika“ i „Sokola“ za g. 1939, Savez je odlučio da **izda u velikom broju primeraka**, pa da ih pošalje svim svojim jedinicama da ih u Nedelji štampe podele među članstvom. Prosvetari ili drugi članovi odbora treba da održe članstvu predavanje o saveznoj štampi; da ga obaveste o njenoj važnosti i izvedenim promenama da već na tim sastancima nastoje prikupiti što veći broj pretplatnika za sve sokolske listove.

Sve naše jedinice dobiće zasebne plakate i detaljna uputstva za organizaciju **Nedelje štampe**, ali već sada se naročito preporuča, da se u svakoj jedinici nađe po jedan brat koji bi se posvetio sakupljanju pretplatnika za savezne listove i koji bi nastojao da za njih dobije oglase. Sem toga je potrebno da se listovi prošire i u krugove izvan našeg članstva, da se iz redova svih jedinica organizira saradnja za listove, da se urednici obaveštavaju o svim važnim događajima u jedinicama, te da se prikupljaju i novi saradnici iz redova nacionalnih pisaca i publicista.

Novo reorganizovana administracija saveznih sokolskih listova sprema već blokove, kao i sva potrebna uputstva za sakupljanje pretplate, pa će o tome detaljno obavestiti sve jedinice. Ali pošto je vreme do 15 januara kratko, U-

Iz Saveza SKJ.

Zahvalnica Nj. V. Kralja

Savez SKJ primio je, pod datumom od 7 decembra, od Maršalata dvora, pismo ovog sadržaja:

„U odgovor na Vaš dopis, br. 16358, od 22 pr. m., čast mi je izvestiti, da sam lepu i umećnički izrađenu zlatnu značku X Svesokolskog sleta podneo Njegovom Veličanstvu Kralju, Visokome Starešini Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Ganut ovom lepom pažnjom, Njegovu Veličanstvo blagovolelo je narediti da izjavim toplu zahvalnost.

Izvolite primiti i ovom prilikom uverenje mogao osobitog poštovanja, — Maršal dvora Đ. I. Čolak-Antić.”

NARUDŽBA PROSTIH VEŽBI ZA ČLANICE I ŽENSKI NARASTAJ ZA 1939 GOD.

Proste sletske vežbe za članice i ženski naraštaj, za 1939 godinu, su gotove. Naručuju se kod Saveza Sokola KJ — Beograd (Prestolonaslednikov trg 34); cena dinara 5.—.

Srpsko-hrvatski tekst vežbi za članice i naraštaj je u jednoj, a slovenački u drugoj knjižici.

Župe, društva i pojedinci mogu naručivati na taj način, da uplate sumu na čekovni račun Saveza SKJ br. 53.600.

Note za vežbe članica su gotove i naručuju se kod Jugoslovenske Sokolske Matice — Ljubljana — Narodni dom. Note za naraštaj još nisu gotove, čim budu javile se.

TEČAJEVI ZA SOKOLE VOJNIKE

Mole se bratska načelnikstva sokolskih župa da upoznaju svoje sokolske čete da pošalju prijave za XXXIII i XXXIV tečaj Škole za obuku vojnika za vode sokolskih četa, najdalje do 28 decembra o. g., kako bi mogli biti na vreme pozvani u tečaj.

Sokolski kalendar za g. 1939

kroz nekoliko dana izlazi iz štampe sokolski kalendar za godinu 1939, pod nazivom „SOKOLSKA NJIVA“. Na ovo vrlo zanimljivo i korisno izdanje Prosvetnog odbora Saveza SKJ osvrnućemo se u narednom broju, a za sada preporučamo svoj brati da za iduću godinu nabavljaju isključivo svoj sokolski kalendar.

prava Saveza SKJ ovom okružnicom poziva već unapred uprave svih župa i svih jedinica, da našoj štampi posvete što veću pažnju i da već unapred sve sprema da bi Nedelja štampe što bolje uspeja i kako bi se novo reorganizovani savezni listovi već u početku što uspešnije plasirali.

25-godišnjica Sokolske župe Maribor

Sokolska župa Maribor slavi 8 decembra o. g. 25-godišnjicu svog postojanja.

Prvo sokolsko društvo na severnoj međi naše države, u Sloveniji, organizovao je Čeh dr. Karel Chloupek, god. 1903, u Ljutomeru; a ne mnogo za tim sledila su i sokolska društva u Mariboru, Ptuj i Ormožu. Sve što je istinski nacionalno osećalo i što je želelo da odoleva germanizaciji, na toj izloženoj tački našeg narodnog teritorija, stupalo je u Sokolstvo. U početku su sva ta društva pripadala celjskoj župi, ali se brzo osetila potreba zasebne organizacije, pa je tako god. 1913 osnovana župa u Mariboru. Prvi starešina župe bio je poznati narodni borac, Dr. Fran Rosina, uz koga su saradivali naročito dr. Ljudevit Pivko, dr. Gvido Sernec, Joško Rajh, Ivan Keržan i dr. Radoslav Pipuš. Prvi izlet što ga je ta župa priredila, imao je naročit značaj za narodnu svest i otpornost u tom kraju, a bio je izveden baš na istorijski Vidovdan, god. 1914, čime se je župa naročito zamerila austrijskim vlastima. Čim je rat buknuo, mnogi od istaknutih radnika mariborske župe bili su uhapšeni, a župska zastava morala je biti sakrivena, da ne dođe policiji u ruke.

Nakon oslobođenja je župa u Mariboru razvila živu delatnost, kod čega su se naročito isticali braća M. Kovačić, F. Bureš, R. Tušak itd. Od 1920 do 1925 je župski starešina bio poznati narodni borac i junački dobrovoljac iz svetskog rata, dr. Ljudevit Pivko. Posle njega je, do god. 1929, starešina župe bio brat Julče Novak; od god. 1929 do 1930 ga je nasledio Dr. Maks Kovačić, a od god. 1931 do danas se na čelu župe nalazi brat Dr. Milan Gorišek.

Kroz to vreme se je sokolska župa Maribor toliko razvila i narasla, da je morala da se podeli na sedam okružja, Koruško, Mursko, Pohorsko, Prekomursko, Ptujsko, Slovenjenogoriško i Mariborsko. Danas župa broji 91 jedinicu i 12.842 pripadnika. Sokolskih domova u župi ima 13, a letnjih vežbališta 28. Međutim je, u okviru Petrove Petoletnice, u toku akcija za gradnju čitavog niza novih domova i vežbališta, kao i za gradnju sokolske planske kuće na Pohorju, koja će imati naročito značenje za razvitak Sokolstva u tom kraju.

Oslobođenje Međumurja i uloga Sokolske legije

Međumurje spada među one krajeve naše otadžbine, koji su velikom delu naše države veoma malo, ili skoro nimalo poznati. A ipak je to jedan od najčistijih naših krajeva, jer u njem stanuje isključivo hrvatski seljak. Ni u doba tuđinskog pritiska nije bilo u Međumurju više od 2% tuđinaca. Bili su to mađarski činovnici i jevrejski trgovci, koji su, nastanjeni u većim mestima, bili najveći širitelji mađarskog duha i stubovi mađarske vlasti.

Međumurje je kut između Mure i Drave. Zapadni njegov deo je svršetak Slovenskih Gorica, brežuljci su obrasli vinovom lozom, koja daje odlična vina. Srednji i istočni deo je vanredno plodna ravnica. Površina Međumurja iznosi oko 750 kvadratnih kilometara. Na tom je tlu stanovalo pre 20 godina preko 90.000 ljudi. Danas ih ima mnogo više.

Već u srednjem veku rasparčano na više velikaških poseda, proživelo je Međumurje svoje herojsko doba u 16 i 17 veku, dok je sačinjavalo posed hrvatskih knezova Subića-Zrinjskih, kao bedem ne samo ostataka Hrvatske, nego i Štajerske, i Koruške protiv Turaka. Čakovec — i danas središte Međumurja — bio je onda na glasu, ne samo kao tvrđava, nego i kao bogat dvor Zrinjskih, koji su spadali među najslavnije velikaške porodice u Evropi. Posle propasti Zrinjskih, g. 1671, prodano bi Međumurje raznim velikašima tuđincima, dok je politički pripadalo Mađarskoj. Zato i nije učestvovalo u Ilirskom pokretu. Ban Jelačić ga, 1848, sjedini sa Hrvatskom, ali ga Beč g.

1861 vrati Mađarskoj, Sad nastaju crni dani za hrvatski živalj u Međumurju. Mađarski šovinizam razmaha se silovito u njem, da pomadžari Međumurje. U tom su se takmičile sve državne vlasti; upravne i sudske, sa školom i vojskom. Izmišljala se posebna međumurska narodnost, svim se sretstvima nastojalo da se u narod ulije uverenje o silnoj snazi Mađžara; a u isto doba se širio prezir prema prekodravskom hrvatskom seljaku, zbog njegova siromaštva, jer je Međumurje mnogo bogatije. Zatim se počela sprečavati upotreba narodnog jezika, izvan doma i crkve. Ukratko: činilo se sve moguće, da se tom narodu otme slovenska, hrvatska duša. I tako je oko g. 1914 međumurski seljak nacionalno bio već obamro, živio u tmini neznanja, duhovno potpuno odeljen od sveg slovenskog sveta, a osobito od hrvatske, kajkavske braće, južno od Drave. Najbolje zemlje pripadale su mađarskim velikašima, a međumurski seljak je davao samo loše plaćenu radnu snagu za obogaćivanje tuđinskih feudalaca. Duševni život međumurskog seljaka očitovao se jedino još u crkvi i u pesmi. No crkvene mu starešine, premda su se odgajale u Zagrebu, pretežno privoliše zemaljskom carstvu i većinom skrštenih ruku gledahu, kako se njihovom međumurskom hrvatskom stadi otima narodna duša. A u pesmu, toplu, meklu i nežnu staru slovensku pjesmu, ulazile su polako mađarske primese.

Konac oktobra 1918 donosi slom Austrije i Mađarske. U poslednjoj kolibri

međumurskoj oseća se potres i rušenje zidova strašne tamnice. Očaj se naroda, eksploatisanog ekonomski, potlačenog socijalno, pretvara u osvetu. Obaraju se stubovi obojeni crveno-belozeleno, skidaju se table s mađarskim grbovima i natpisima; za nekoliko sati nestaje vidljivih znakova mađarske vlasti, zadnjih dana oktobra i prvih dana novembra 1918.

No u Čakovcu se zgrnuli vlastodršci i njihove sluge, a s njima i predstavnici tuđinskoga kapitala, koji je pod zaštitom Mađžara bezočno isisavao životnu snagu međumurskog sela. Zar da im se otme ta krasna krava muzara? I pomoću novca se sabere, iz razbijene soldateske, koja se vraćala s ratišta, četa razbojnika. Pojača je i mladež silnika. Ta razbojnička družba počne da strelja i veša međumurske muševce i žene, oceve i majke, da obeščašćuje devojke. Na najstrašniji, najdivljačiji način osetiše međumurska sela samrtne trzaje i grčeve silništva. Stotine međumurskih seljaka i seljakinja platiše životom pomisao na slobodu, čežnju za njom. Stotine se begunaca, sa malobrojnim vođama, sklanjaju preko Drave kao vesnici sve očajnijih vapaja Međumura za oslobođenje.

Grad je Varaždin već davno obraćao pažnju Međumurju, više nego li ostala Hrvatska. Sa Međumurjem su Varaždin vezale mnogobrojne veze, privredne i kulturne, pa je zato sa grozničavom pažnjom, u novembru i decembru 1918, pratio muke međumurske braće. Budućnost nam nije obećavala ništa dobra za Međumurje: Antanta je odredila Dravu kao demarkacionu liniju iz-

među Mađžara i nas, a to je značilo da bi tu trebala da bude i buduća granica. Nije preostalo drugo, nego uzdati se u svoje snage. I u decembru, 1918, organizuje se u Varaždinu četa za oslobođenje Međumurja. Ali pokušaj ne uspe, neprijatelj je bio prejak.

Od 29 oktobra 1918 vladalo je u jugoslovenskim pokrajinama bivše Austroугarske **Narodno Veće** Slovenaca, Hrvata i Srba u Zagrebu. Stalno su u Veće doletali crni glasovi iz Međumurja. Ali vojnici, koji su se vraćali s ratišta, odlazili su kućama, a vojska Kraljevine Srbije nije mogla da se angažuje u pothvatu, koji bi značio nepokoravanje odredbama velikih saveznika. Ipak: Narodno Veće stane sabirati vojničke snage, koje su imale za cilj oslobođenje Međumurja. Ono uputi poziv **Hrvatskom Sokolskom Savezu**, da se Sokoli jave kao dobrovoljci. Javise se i naši mornari, pa onda bivši srpski zarobljenici u hrvatskim gradovima, pa međumurski dobrovoljci, pa zatim đaci vojne akademije i kadetske škole u Karlovcu; a od ostataka redovne vojske bi uređen pešadijski puk u Karlovcu, te bataljoni u Varaždinu, Sisku i drugde. Sve te snage upućuju se na Dravu. Središte pothvata ima biti Varaždin, tamo šalje Narodno Veće potpukovnika Dragutina Perka, Varaždince, da uz pomoć tamošnjih vojnih i građanskih vlasti spremi sve potrebno za oslobođenje Međumurja. Celoj majušnoj armiji bi stavljen na čelo potpukovnik Slavko Kvaternik.

(Svršetak u idućem broju).

Vladimir Deduš

Odjeci sa proslave 20-godišnjice Ujedinjenja

BIJELA

Sokolsko društvo u Bijeloj je priredilo čitav niz manifestacija prilikom 20-godišnjice narodnog ujedinjenja. Prvog decembra je održao, pred mnogobrojnim narodom i Sokolima, vrlo uspelo predavanje brat Ivan Slaby, a na večer je priredena veličanstvena bakljada i rasveta. U subotu, 2 decembra, priredena je svečana akademija, na kojoj je govorio br. Maksim Zloković i na kojoj su izvedene vrlo uspele vežbe, pod vođstvom načelnika, Mila Miloševića. Posle akademije odigran je pozorišni komad „Analfabeta“, od Nušića, za čiji uspeh se ima naročito zahvaliti bratu Ivi Mirkoviću. Nakon programa igrano je staro tradicionalno „Bokeško kolo“, što je izazvalo naročito odobravanje i pohvalu Sokolstvu, koje obnavlja naše stare igre i običaje. Društveni orkestar, pod vođstvom brata Albaneze, također je pridoneo uspehu večeri.

BIOGRAD NA MORU

Biogradsko sokolsko društvo proslavilo je Prvi Decembar na dostojanstven način. Varošica je bila okićena zastavama i rasvetljena a sokolsko društvo je priredilo bakljadu i na sam praznik ujutro povorku predvođenu od sokolske glazbe. Na svečanoj sednici je brat starešina Jovo Šeat održao zanosan govor, našto je br. prosvetar govorio o značenju Prvog Decembra. Položen je i venac na grobove umrle braće, a naveče je priredena vrlo uspeša i dobro posećena akademija.

BLATO NA KORČULI

Sokolsko društvo je htelo da svečano proslavi 20-godišnjicu narodnog ujedinjenja, pa je zato sastavljen naročiti odbor svih društava, sa starešinom Sokolskog društva, Miljenkom Batistićem na čelu. Taj odbor je objavio naročiti proglas na građanstvo. Još uveče, uoči praznika, priredena je veličanstvena povorka kroz, zastavama iskićenu i osvetljenu varoš, a povorku je predvodila sokolska glazba. Na velikom zboru koji se posle toga održao pod vedrim nebom, govorili su brat starešina Batistić, pa zatim g. Doka Vasić u ime Jugoslovenske čitaonice i g. Nikola Niziteo u ime Jadranske straže. Zbor je bio završen burnim klicanjem Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu; a odmah posle njega priredena je svečana akademija u Sokolskom domu, na kojoj je izveden drugi čin „Smrti Majke Jugovića“, od Iva Vojnovića i ostale zanimljive tačke. Na sam praznik ujedinjenja obišla je već rano ujutru sokolska muzika varoš, odevena u nove odore, koje su tek nedavno nabavljene prilozima od hiljadu dobrotvora. Istoga dana je položen venac umrloj braći i sestrama na mesnom groblju, pa je zatim čitavo članstvo prisustvovalo svečanom blagodarenju u katoličkoj crkvi, koje je obavio stari nacionalni borac, don Pero Franulović. Nakon blagodarenja se formirala ponovo povorka, kojoj je, pred Sokolanom, održao brat Batistić rodoljubiv govor. Održana je i svečana sednica, a narodno slavlje trajalo je čitavo poslepodne, uz sviranje sokolske muzike. Uveče je u Sokolskom domu održana svečana akademija, čiji program je izveden na opšte zadovoljstvo. Ovom proslavom su Sokolsko društvo u Blatu, kao i ostala nacionalna udruženja, pokazali da je patriotski osećaj u našoj varošici živiji nego ikada.

BOČAR

Proslavu Prvog Decembra je naše Sokolsko društvo priredilo u zajednici sa naročitim „Odborom za proslavu 20-godišnjice oslobođenja i ujedinjenja“. Već uoči praznika priredena je veličanstvena povorka, u kojoj je uzelo učešća gotovo čitavo građanstvo. Na trgu prem spomenikom je skupljenom mnoštvu ljudi progovorio brat Milorad Anokić, učitelj, koji je bio često prekidan burnim klicanjem Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Ceo narod je otpevao našu državnu himnu, kao i himnu „Hej Sloveni“. Na sam praznik ujedinjenja je brat Verbakov Radiša, pravoslavni sveštenik i prosvetar društva, održao u crkvi vrlo lep govor, a iza toga je održan skup pred crkvom. Na skupu je govorio br. Jankov, zamjenik starešine i prosvetar, brat Verbakov. Uveče je održana svečana akademija, čiji program je izveden na opšte zadovoljstvo. Za uspeh telovežbačkih tačaka naročito su zaslužni, načelnik brat Anokić i brat Zarić, a za muzički program brat Stepanov.

KNJAŽEVAC

U Timočkoj Krajini je Sokolstvo vrlo razvijeno, zahvaljujući naročito rudarskim preduzećima, tako da je velik broj radnika stupio u sokolska društva, u kojima nalazi i ognjišta za svoje kulturno vaspitanje i mesta za plemenitu razonodu. Lepi sokolski dom postoji tako na pr. u selu Vini, a novi Narodni dom diže se također i u blizini rudnika Tresibaba, koji će također biti namenjen sokolskoj omladini i koji će uskoro biti dovršen. Knjaževac je također preduzeo akciju za podizanje Sokolane u varoši, pa ima nade da će ovo živo trgovačko mesto podupreti tu rodoljubivu inicijativu.

Praznik 20-godišnjice narodnog ujedinjenja proslavljen je u svim sokolskim društvima u Timočkom kraju, a naročito u Knjaževcu sa velikim oduševljenjem. Sokolsko društvo Knjaževac je već davno uzelo Prvi Decembar kao dan svoje Krsne slave, pa je time značaj svečanosti bio udvostručen. Veličanstvena povorka članova Sokola, vojske i građanstva, te učenika svih škola prošla je, srdačno aklamirana, kroz varoš, a na blagodarenju je bio naročito zapažen rodoljubivi govor brata prote Ljubiše Popovića. Ujutru je održana svečana sednica a popodne je udešena naročita zabava za dake, dok je naveče, nakon impozantne bakljade priredena svečana akademija, koja je imala naročit uspeh. Srdačno je pozdravljen govor starešine Boškovića, a zasluga za dobro izvešani program ide naročito s. načelnici Ocokolji. Svečanost Prvog Decembra bila je potpuno dostojna ugleda ovog sokolskog društva, koje se ponaša da je od Blagopočivšeg Kralja Aleksandra dobilo na dar svoju društvenu zastavu.

LOŽIŠĆE NA BRAČU

Uoči Prvog Decembra je naša mlada sokolska četa priredila svečanu bakljadu i iluminaciju, tako da se čitavo selo kupalo u moru svetla. Sve kuće, naročito sokolske, bile su okićene zastavama. Uz zvonjavu zvona, pucanje prangija i paljenje kresova, formirala se povorka, koja je burno klicala Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Na sam praznik Prvog Decembra priredena je svečana sednica, na kojoj je održano uspešno predavanje i izveden vrlo birani program.

MALINSKA

Cela Malinska bila je iskićena državnim zastavama na dan 20-godišnjice našeg narodnog i državnog ujedinjenja. Sokolsko društvo je priredilo lepu povorku i pošto je korporativno učestvovalo na blagodarenju, održalo je u sokolskom domu svečanu sednicu. I svečana akademija, koja je priredena uveče istoga dana, imala je velik uspeh; a publici se naročito dopala tačka „Građenje Jugoslavije“.

NIŠ

Niš je na najsvečaniji način proslavio 20-godišnjicu našeg državnog i narodnog ujedinjenja, kod čega je naročito predvodilo naše Sokolstvo. Već uoči Prvog Decembra priredilo je Sokolsko društvo Matice veličanstvenu bakljadu kroz čitavu varoš. Građanstvo ju je svuda burno pozdravljalo, kličući Kralju i Jugoslaviji. Na sam praznik narodnog ujedinjenja priredena je još veličanstvenija sokolska povorka, na čelu sa vojnom muzikom i jednim eskadronom vojnika Prvog konjičkog puka „Obilić“; a zatim je, na trgu Kralja Milana, u prisustvu predstavnika svih vlasti i društava, kao i daka svih škola, svečano podignuta državna zastava. Položen je venac na spomenik palim oslobodiocima Niša, na što je starešina župe, br. Dimitrijević, održao vrlo rodoljubiv govor i pročitao poslanicu Saveza SKJ. Nakon svečanog blagodarenja, održana je svečana sednica, otvorena govorom starešine Dimitrijevića, pa je izveden vrlo biran i uspeo program. Naveče je priredena svečana bakljada, pa je uz naročite počasti i oduševljeno klicanje naroda skinuta državna zastava sa svečanog jarbola. Sokoli su tom prilikom izveli i mali vatromet. Posle toga održana je svečana akademija društava Matica i Niš I, čije su tačke izazvale vrlo srdačno odobravanje. Akademiju su posetili najviši predstavnici vojničkih, državnih i verskih vlasti.

SELNICA OB DRAVI

Proslava 20-godišnjice ujedinjenja obavljena je u našem malom mestu tek u nedelju, 3 decembra, i to u prostorijama kuće brata starešine Grahora, pošto druge veće dvorane nismo imali pri ruci. U nedelju je organizovana vrlo lepa povorka, koja je sa jugoslovenskim zastavama i uz pevanje narodnih pesama obišla selo. Svečana sednica je otvorena pevanjem „Sokolskih legija“, nakon čega je br. starešina u vrlo lepom govoru ocrtao teške dane naše nacionalne borbe, koji su nam doneli slobodu i jedinstvo. Naročito srdačno su bili pozdravljeni u našoj sredini delegati župe, braća Krejči i Tržan. Brat Krejči se u toplom govoru zahvalio na pozdravima i pohvalio rad našeg društva. Za ovu proslavu naročitu zaslugu imaju braća Žunko i Požanko, te sestre Sribin Marija i Štefka.

Iz slovenskog Sokolstva

Iz predsedništva ČOS

Predsedništvo ČOS je održalo, 30 novembra, sednicu, pod predsedanjem starešine, dr. Bukovskog. Na toj sednici izabran je naročiti odbor, sastavljen od dr. Klingera, Dr. Vodičke, dr. Pehlata, dr. Hrebika, A. Krejči i s. Provozničke, koji ima da pripremi predloge u koliko se odnose na ideju, telovežbačku i organizacionu stranu spajanja svih telovežbačkih organizacija, ali na bazi Tirševog shvatanja narodnog odgoja. Ti predlozi biće diskutovani na vanrednoj sednici predsedništva ČOS.

Zaključci župskih načelnika ČOS

Dana, 10 i 11 decembra, sastali su se u Tirševom Domu u Pragu župski načelnici ČOS na vanrednu skupštinu i raspravljali su o pitanjima sokolskog telesnog vaspitanja. Stvoreni su važni zaključci, pa je utvrđeno da Sokolstvo treba u tom pogledu da očuva načela i ciljeve koje mu je ostavio Tirš. Stoga je izražena želja da sokolsko telesno vaspitanje treba da tvori bazu čitavog telesnog vaspitanja u Čehoslovačkoj Republici. Cilj sokolskog telesnog vaspitanja jest svestrano, telesno i duhovno harmonički razvijeni češki čovek. Što se tiče metode telesnog vaspitanja, predloženo je da bude uvedena obaveznost telesnog vežbanja za sve pripadnike Sokola do izvesne visine starosti. Za prvu godinu predlaže se da ta visina starosti budu 22 godine, a zatim da se svake godine proširuje na daljne 2 godine; tako da bi, kroz pet godina, obaveznost telesnog vežbanja bila definitivno utvrđena za sve pripadnike Sokola do 30 godina.

Odnosi između poljskog i čehoslovačkog Sokolstva

„Sokolski Vjesnik“, glavni organ ČOS, javlja u poslednjem broju, da je starešina Saveza Poljskog Sokolstva, pukovnik F. Artiszevski, posetio nedavno iz vlastite pobude, Savez Čehoslovačkog Sokolstva. List dalje kaže: Poseta Artiszevskoga učinjena je u prvom redu funkcionerima Saveza Slovenskog Sokolstva, sa kojima je raspravljao o važnim stvarima, koje se odnose na saradnju u tom Savezu, kao i na uzajamne odnose između pojedinih sokolskih saveza. Izjavio je izričito da dolazi otvorenog sokolskog srca, ubeđen da se putem Sokolstva, kao i do sada, mogu najuspešnije objasniti izvesne stvari, zbog kojih ponekad krvari srce. U razgovorima starešine Poljskog Sokolstva sa vodećim ličnostima češkog Sokolstva bila su objašnjena načela i utvrđeni preduslovi, pod kojim će biti moguć zajednički rad. Što se tiče stvari Saveza Slovenskog Sokolstva, starešina Artiszevski je pozvao predsedništvo Saveza na sednicu u Varšavu.

Načelnikstva pojedinih Saveza uzeće u razmatranje mogućnost da dođe do takmičenja Saveza Slovenskog Sokolstva, koje bi ovoga puta trebalo da organizuje Savez Poljskog Sokolstva. Starosta Artiszevski je pokazao gotovost da se založi da se osigura imovina čeških sokolskih jedinica, na teritoriji koja je pripala Poljskoj. Napis završava:

„Ma da je poseta predstavnika poljskog Sokolstva imala najskromniji karakter, ona pokazuje ipak dobru vo-

lju sa poljske strane, da se na sokolski način reši niz pitanja, koja su se duboko kosnula našeg srca.“

*

Prilikom posete br. Arsiszevskog u Pragu, uputio je starešina Poljskog Sokolstva prvom zameniku starešine Saveza SKJ, br. Ganglu, pismo, u koje kaže:

„Saljem najlepše pozdrave Jugoslovenskom Sokolstvu, prilikom mog dolaska u Prag i srdačnog prijema što sam ga imao sa strane čehoslovačkih Sokola.“

Pored br. Arsiszevskog, na pismu su se potpisali i ugledni vođe čehoslovačkog Sokolstva, braća Truhlarž, Kepl, Dr. Keler i Stole.

Poljsko Sokolstvo i međunarodne veze

Bilten nemačke telovežbačke centrale, „Wegweiser“, donosi u poslednjem broju razgovor svog dopisnika sa starešinom poljskog Sokolstva, pukovnikom Artiszevskim, povodom takmičenja između vežbača poljskog Sokola i nemačkih telovežbača u Drezdenu.

Starešina poljskog Sokolstva je izjavio najpre, da Sokolstvo u Poljskoj postoji već 70 godina i da predstavlja danas najbrojniji telovežbački i sportski savez u njihovoj zemlji. Prema stanju od 1 januara, Sokolski savez u Poljskoj broji 840 jedinica, sa 60.000 članova, od kojih je 40.000 muškaraca, 10.000 žena i 15.000 naraštajaca. Što se tiče takmičenja u Drezdenu, pukovnik Artiszevsky je izjavio, da oni znaju unapred da će na tom takmičenju izgubiti, ali ipak odlaze tamo, baš zato da od nemačkih vežbača nešto nauče. Pukovnik Artiszevsky je zatim govorio o ranijim međunarodnim takmičenjima poljskog Sokolstva i požalio, što su u poslednje vreme poljski vežbači imali loše uspehe. Međutim sada se opaža jaka volja da se to popravi i da se telovežba u Poljskoj podigne na visoki nivo. Po njegovom mišljenju, prvi preduslov za to treba da bude u redovnom i marljivom međunarodnom vežbačkom saobraćaju sa Nemačkom, Italijom i Mađarskom; pa zato poljski Sokol nameće da već iduće godine priredi takmičenja sa ove dve poslednje zemlje. Na koncu je pukovnik Artiszevsky izjavio, da poljsko Sokolstvo priređuje iduće godine sveslovenska telovežbačka takmičenja u Varšavi i da se nada, da će na tim takmičenjima Poljaci bolje proći nego na sveslovenskim takmičenjima u Novom Sadu, godine 1937, kada su zauzeli treće mesto.

NAŠI VOJNIČKI SMUČARI I VESLAČI NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

Zauzimanjem predstavnika Jugoslovenskog olimpijskog odbora, dr. a Stevana Hadži i potpredsednika, generala Dušana Simovića, načelnika Glavnog generalštaba, odlučile su nadležne vojne vlasti, da na V Zimske olimpijske igre, 1940, sudeluju i naši vojni smučari. Kako smo već javili, na rasporedu zimskih igara u st. Moritzu je samo smučarsko natecanje vojnih patrola. Ovo natecanje koje je do sada bilo samo neslužbeni deo natecanja, izvan okvira olimpijskih utakmica u užem smislu, sada je — zbog spora CIC-FIS, jedini deo smučarske olimpijske grane. Sudelovanje naše vojne patrola, koja je toliko uspeha imala i na utakmicama za prvenstvo Male Antante, unaprediti će i upotpuniti taj sada vrlo razvijeni deo rada naših planinskih jedinica.

Jugoslovenski veslački savez je također prijavio svoje planove za sudelovanje na olimpijskim igrama u Helsinkiu, 1940 godine.

BRAĆO SOKOLI!

Držite se gesla:
Svoj svome!
i kupujte samo domaće
proizvode. Preporuča
Vam se
AMERIKANSKI BAZAR
MARIJAN BAKARČIĆ
Sušak Tyrševa ul. 3

Međužupske utakmice

U nedelju, 18-XII o. g., održaće se u Osijeku I međužupske utakmice na spravama i u prostoj vežbi. Na utakmicama učestvuju sokolske župe: Beograd, Zagreb, Novi Sad, Sarajevo, Bjelovar, Tuzla i Osijek, sa svojim najboljim članovima i naraštajcima.

Vrhunska telovežba na spravama gajila se do nedavna u glavnom u bratskim slovenačkim župama. U poslednje vreme oseća se znatan napredak i u ovim krajevima, a naročito u Beogradu i Zagrebu, i donekle u njihovoj okolini.

Međutim, članak brata Leona Štuke-lja, u „Sokolu“, o opadanju naše telovežbe na spravama, došao je sasvim opravdano.

Ako pogledamo unazad, samo par godina, koje župe održavaju redovno opšta takmičenja članstva i naraštaja, doći ćemo do zaključka, da se danas takmičenja na spravama sve više zapostavljaju. Međutim, ta opšta takmičenja predstavljaju osnov naše telovežbe na spravama i prostih grana, na čijoj podlozi treba izgrađivati i razvijati nadarene vežbače do vrhunskih i međunarodnih takmičara. Ako pogledamo broj naših vrhunskih takmičara danas, videćemo da ih ima znatno više nego nekada; ali međunarodni sastavi bivaju sve teži i zahtevaju sve veći napor i istrajnost kod takmičara. Naši stari, međunarodni veterani, postepeno napuštaju međunarodnu vrstu, pa je potrebno da ih dostojno zamene mlade sile. Od naših mlađih vrhunskih takmičara izbijaju neki na površinu svojim talentom, ali to je najvećim delom plod njihovog ličnog truda i ambicije.

Neki sistematski i sa planom predviđeni rad u stvaranju vrhunskih i međunarodnih takmičara ne postoji kod nas. Interes i rad što postoji izvan Slovenije, dokaz je da imamo neosporno mnogo talenata, sa puno volje i ambicije, ali oni su u glavnom bez naročitog stručnog nadzora i većinom su prepušteni sami sebi, da se razvijaju i napreduju. Pitamo se, kakove posledice nas čekaju i ko će nas dostojno zastupati na međunarodnim utakmicama, ako tome ne poklonimo mnogo više pažnje?

U tom pravcu Sokolska župa Osijek raspisala je prošle godine vežbe za pojedinačno prvenstvo župe na spravama i u prostoj vežbi za članove i naraštaje. Sastavi su bili težine uvek razdela. Svaki takmičar upućivan je u sve i poklanjala mu se puna pažnja. Utakmice su postigle svoju svrhu.

Za ovu godinu je župa Osijek pozvala još 6 obližnjih župa na utakmice, sa mnogo težim sastavima. Utakmicama će pristupiti oko 10 članskih i 10 naraštajskih vrsta, iz svih 7 župa. One imaju svrhu da zainteresuju što veći broj nadarenih vežbača, pa da time postepeno, sistematskim umetanjem sve težih osnovaka u sastave, dosegnu težinu vrhunskih i međunarodnih sastava. Zamisao je sprovedena sa planom i već ove godine očekuje se odličan uspeh.

Takvim načinom i radom sa članovima i naraštajcima, iz godine u godinu, stvaraćemo sve veći izbor vrhunskih vežbača, a time i eventualni priraštaj međunarodnih takmičara, za kojima se već danas oseća potreba. Smatramo da je samo ovakav rad ispravan, jer povlači sve veći interes, pa ćemo njime imati uspeha i u budućnosti.

Osijek.

J. Bogner

RAD SOKOLSKJE ČETE U LAHCU

Pišu nam iz Bitolja: Sokolska četa u selu Lahce pokazala se uzornom u svom radu, pa je vredno da se taj rad naročito istakne. U okviru rada za Petrovu petoletku, ta četa radi na popravljaju puteva u svom kraju i na podizanju higijenskih česmi. Jedna takva česma već je podignuta na sred sela, a sada se radi na tomu da se zdrava pijaća voda dobavi i u školsko dvorište. Ove jeseni povelena je akcija za sadenje voćaka, a sokolskoj četi ima da se zahvali i zidanje nove crkve, koja će uskoro biti pod krovom, a koja stoji oko 250 hiljada dinara. Vežbačka aktivnost biće naročito živa ove zime, kad nema radova u polju.

Iz naših jedinica

SMRT BR. HANIBALA KAPONI

U sušačkoj bolnici preminuo je, 8 decembra, br. Hanibal Kaponi, apotekar i banški većnik i starešina Sokolskog društva u Kraljevici.

Počivši Kaponi, koji je preminuo u 51 godini života, posvetio se već od najranije mladosti nacionalnom radu i mnogo se isticao u redovima predratne jugoslovenske napredne omladine, na univerzitetima u Zagrebu i u Pragu. U Pragu je bio jedan od vođa omladine, poznat govornik i pisac, koji je saradivao u svim omladinskim revijama i u Supilovom „Riječkom Novom listu“. Putovao je mnogo po stranim zemljama i pisao otuda vrlo zanimljive dopise. Nakon rata se nastanio u rodnoj Kraljevici, gde je dugo godina obnašao čast predstelnika opštine, uradivši vrlo mnogo za svoj rodni kraj. Jugoslovenski i naprednjački vaspitan, ostao je uvek veran idealima svoje mladosti, pa je kao takav bio izabran i za starešinu Sokolskog društva u Kraljevici, kome je posvećivao najveću brigu. Bio je neobično voljen od članstva, koga se smrt br. starešine vrlo duboko kosnula. Pogreb br. Kaponi najbolje je pokazao, koliko je ugled uživao u sokolskim i u svim nacionalnim redovima, koji će mu sačuvati dug spomen i večitu zahvalnost.

SMRT SESTRE ADELINE TONČIĆ

Pišu nam iz Malinske: Ovih dana je ovo društvo izgubilo svoju vrednu sestru, Adelinu Tončić, majku našeg društvenog starešine. Sokoli su je u velikom broju ispratili do njenog večnog počivališta, pa se je tako našoj miloj sestri ispunila želja, da lež njezin nose dragi joj Sokoli. njeno telo nose dragi joj Sokoli.

SOKOLSKI DOM U MARENBERGU

9 decembra bilo je u Marenbergu, na jednoj od najsevernijih točaka našeg državnog teritorija, svečano otvorenje novo sazidanog sokolskog doma društva Vuhred-Marenberg. Na svečano otvorenje prispeo je mnoštvo naroda iz svih krajeva Dravske doline i Koruške. Starešina društva, inž. Pahernik, koji pored brata Mravljaka, ima najviše zasluga za zidanje doma, zahvalio je u srdančom govoru svima koji su pomogli tome da se na tako izloženoj tački podigne tako važna nacionalna tvrđava. U ime sokolske župe Maribor, održao je govor starešina župe, Dr. Gorišek, a za njim je uzeo reč Dr. Dolar, koji je naročito podvukao potrebu složnog nastupa svih nacionalnih elemenata u tom kraju, jer kad se radi o granicama države, onda svi moraju biti jedinstveni. Na koncu je govorio i stari nacionalni borac, g. Robnik.

Na svečanog akademiji koja je sledila nakon toga izvedene su vrlo uspele vežbe, uz učestvovanje pevačkog društva „Marenberški slavčki“, pod vodstvom nadučitelja Tomažica.

Novi dom, koji ima prostranu dvoranu, sa pozornicom, i nekoliko manjih prostora, nije još do kraja dovršen, pa će svečano osvećenje čitavog doma biti tek g. 1940, prilikom 20-godišnjice sokolskog društva Vuhred-Marenberg. Letno vežbalište društva biće gotovo ovog proleća i otvoreno u mesecu junu.

GODIŠNJA SKUPŠTINA SOKOLSKJE ČETE GENERALSKI STOL

27 novembra održana je IX redovna skupština sokolske čete Generalski stol, pod predsedanjem starešine brata Todor Vrećice. Poslati su pozdravi Sokolskoj župi Karlovac, Matičnom društvu Duga Resa i osnivaču čete, br. Josipu Posliku, župniku, a komemorirana je i smrt najstarijeg sokola župe Karlovac, člana naše čete, Đure Svilara. Pošto je odobren rad stare uprave, izabran je novi odbor: starešina Todor Vrećica, zamenik Jozo Matešić, tajnik Radivoj Vukelić, načelnik Pero Matešić, zamenik Juraj Katić, načelnica Zora Brajković, zamenica Anka Žgela, prosvetar Jozo Matešić, zamenik Vida Penko, blagajnik Simo Vrećica, statističar Pero Popovački, a zastavnik Anton Skukan.

SOKOLIMA PČELARIMA

Izveštavamo braću pčelare, da imamo još povećati broj kompleta: „Prve jugoslovenske pčelarske dopisne škole“, — 10 svezaka. Cena je 50 dinara.

Isto tako imamo i šablona, sa uputstvima za pravljenje moderne košnice, koji staju 16 dinara.

Novac treba slati čekom, broj 58.105.

Glasovi štampe

ČOS ZA PRVI DECEMBAR

Češki sokolski listovi su, pored ostale češke štampe, posvetili naročito tople članke proslavi 20-godišnjice ujedinjenja Jugoslavije. Pored vanredno srdačnog članka u „Sokolskom vjesniku“, glavnom organu ČOS, treba naročito podvući i članak u „Sokolske Besedy“, listu naraštaja ČOS. Članak podvlači, da Čehoslovaci neće moći bućnim načinom da dadu izraza svojim osećajima za jugoslovensku braću, pošto su i svoj ovogodišnji narodni praznik oglasili za radni dan. Ali svaki Jugosloven zna, da Čehoslovaci osećaju sa njima prilikom te radosne proslave. Jugoslavija je zaslužila da se veseli i Čehoslovaci joj to od srca žele. Jugoslavija danas tvori jaku državu, čijem procvatu se u Čehoslovačkoj svi raduju. „Prilikom Prvog Decembra, sve naše misli ići će na bratski Jug, da bi se obradovali nad srećom drugih, kad nam se vlastita radost zagorčila“. — Članak završava:

„Želimo vam, draga braćo, da vaša radost traje večno, a mi verujemo da će doći čas, kada će se i nama vratiti lepša vremena. I ubedeni smo, da će time i vaša radost biti udvostručena.“

ČESI O NAŠOJ SOKOLSKOJ PETOLETNICI

„Lidove noviny“, od 9 decembra, objavljuju napis o sokolkoj petoletnici u Jugoslaviji, navodeći podatke o tome šta su pojedine župe već izvršile u okviru te petoletnice. Naročito beleži podatke iz župe Mostar i naglašuje, da se mnogo velikog i korisnog već učinilo, a mnogo još ima da se učini. Takova petoletnica trebala bi da posluži kao uzor i čehoslovačkom Sokolstvu. Članak završava:

„Rezultati govore sami za sebe. Jugoslovenska sokolska petoletnica vodi brigu o gospodarskom preporodu, o kulturnom podizanju zemlje, o narodnom zdravlju i t. d. Hoće li to da posluži kao pobuda i za nas, Čehoslovake?“

Spor oko Tunisa, Nice i Korzike

U poslednje doba se u čitavoj svetskoj štampi mnogo govori o pitanju Korzike, Nice, Savoje i Tunisa, pogotovo nakon manifestacija u Italiji i protumaniestacija u Francuskoj, pa neće biti bez interesa za naše čitaoce, ako navedemo istorijat tih krajeva u poslednje vreme.

Od god. 1575 do 1782, Tunis se nalazio pod vladom Turaka, ali se god. 1782 oslobodio i postao samostalna država. Već stotinu godina nakon toga nalazila se u Tunisu jaka italijanska kolonija, tako da je, za vladanja Sidi Ahmeda, i sam predsednik tuniske vlade bio Italijan, Cavaliere Ruffo. Od god. 1862, italijanski upliv u Tunisu je bio vrlo jak; ali kad je god. 1869 došlo do državnog bankrota, nametnuli su predstavnici Francuske, Engleske i Italije protektorat tamošnjog kralja. Kad je došlo do pogrančnih sporova, okupirali su 1881 Francuzi Tunis i zaveli tamo svoj protektorat. Postavili su svoga generalnoga rezidenta koji je ujedno ministar spoljnih poslova tuniske vlade, dok je zapovednik francuske okupacione vojske ujedno i ministar rata. Na taj način je Tunis formalno ostao autonoman, ali se nalazi ipak u francuskim rukama. Od naročite je važnosti ratna luka Bizerta, koju su Francuzi izgradili još pre velikog rata.

Čini su Francuzi sa vojskom ušli u Tunis, u Italiji se javilo ogorčenje, ali bez uspeha. Ma da Tunis stvarno nije nikada pripadao Italiji, već g. 1882 je tražio italijanski državnik Crispi da ga Francuska ustupi italijanskoj državi; a i prigodom sastanka između Lavala i Mussolina bilo je ponovno reči o Tunisu. Međutim je, nakon sporazuma između ta dva državnika, g. Musolini izjavio u italijanskoj komori, da između Francuske i Italije nema više teritorijalnih sporova. Danas naprotiv Italijani izjavljuju, da pakt između Lavala i Mussolina iz godine 1935, više nema važnosti, pošto se Francuska u tom paktu obavezala da će dati Italiji slobodne ruke u Abisiniji, ali to obećanje nije ispunila.

Danas Tunis broji oko 2.500.000 stanovnika, od kojih je veći deo autohtonog stanovništva. Od Evropejaca ima najviše Italijana (preko 120.000); zatim 10.000 Maltežana, čiji je jezik takođe srodan italijanskom; dok Francuza ima oko 100.000. Me-

dutim mnogo važnije nego li je narodnosni argumenat, jesu za Italiju strateške potrebe, jer problem gospodovanja u Tunisu predstavlja i problem prevlasti na Sredozemnom Moru. Naprama francuskoj luci u Bizerti, izgradila je Italija ogromnu ratnu bazu na ostrvu Panteleriji.

Tako stoji stvar sa Tunisom. Što se pak tiče Korzike, Nice i Savoje, one su nekada zaista činile deo sardinskog kraljevstva, koje je bilo jezgro današnje Italije; ili su pripadale genoveškoj republici. Italija je Nicu i Savoju ustupila Francuskoj god. 1860, kao uzvrat za pomoć što je Francuska dala Italiji protiv Austrije; dok je genoveška republika ustupila Korziku Francuskoj, još god. 1868.

Statistička fizionomija današnje Čehoslovačke

Novi predsednik Čehoslovačke Republike, Dr. E. Haha, naveo je, prilikom nedavnog prijema stranih novinara u Pragu, u suhim ali vrlo značajnim ciframa, šta je sve Čehoslovačka doprinela za očuvanje mira u svetu. Prema njegovim rečima, Čehoslovačka je izgubila 41.596 km² površine i 4.922.444 stanovnika. To znači da je žrtvovala trećinu od čitavog ranijeg stanovništva. Od toga broja 2.800.854 pripadaju nemačkoj narodnosti, 592.000 Mađarima, 78.000 Poljacima, 37.000 Rusinima i 60.000 Jevrejima, a 1.102.162 pripada čehoslovačkoj narodnosti. Nakon tih gubitaka, Čehoslovačka ima površinu od samih 98.912 km², i 9.807.000 stanovnika.

Povodom te izjave dr. Haha, praška štampa pruža još neke podatke o fizionomiji sadašnje čehoslovačke države. Pošto je broj od 9.807.000 stanovnika naveden prema statistici iz godine 1930, od čega je prošlo već osam godina, za vreme kojih je prirodni porast pučanstva bio svakako znatan, to je sigurno da pravo brojičano stanje današnje Čehoslovačke republike prelazi ipak deset milijuna stanovnika. Od ukupnog broja stanovnika, ogromna većina su čehoslovački državni pripadnici i tek oko 130.000 stanovnika uživa strano državno pripadništvo. 88% od današnjeg stanovništva Republike pripadaju Česima i Slovencima, 5,29% pripadaju ruskoj narodnosti, 3,90% nemačkoj narodnosti, 1,04% mađarskoj, 1,31% jevrejskoj, a 0,04% poljskoj narodnosti.

Što se zanimanja stanovništva tiče, 37% čine zemljoradnici, šumari i ribari, 32% industrijsko i zanatsko stanovništvo i t. d. Prema tome se je procenat zemljoradničkog stanovništva u nekoliko povećao, dok je procenat industrijskog stanovništva nešto pao.

Knjiga o streljačkim otsecima

Streljački otek načelnništva Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije izradio je i dao u štampu knjigu „Potrebna znanja za sokolske streljačke otseke“, sa sledećim sadržajem:

1. — Nastava za gađanje puškom i automatskim pištoljem.
2. — Opis: vojničke, malokalibarske i vazdušne puške;
3. — Pravilnik: streljačkog otseka; za izvođenje utakmica u gađanju u Sokolstvu; za rad oko nabavke oružja i za dodeljivanje medalje „Dobrom strelcu“;
4. — Uput: za izvršenje pravilnika za dodeljivanje medalje „Dobrom strelcu“ članovima streljačkih otseka; za čuvanje, pregled i čišćenje oružja i municije; za izradu streljašta i za izvršenje zamene pušaka starijeg modela za noviji model.

Knjiga će izneti oko 340 strana, veličine 58×84 na boljoj hartiji sa tvrdim povezom. Odeljci u knjizi štampani su naizmenično ćirilicom i latinicom.

Ova knjiga biće od velike koristi svakom Sokolu kao i onima koji se bave ovom vrstom sporta. Naročito se preporučuje onim sokolima koji polažu pravo na povlasticu korišćenja skraćenog roka služenja u kadru, jer će po ovoj knjizi polagati prethodni ispit iz predvojničke obuke, — odnosno iz nastave za gađanje, opisa puške i t. d.

Cena knjizi je za sokolske jedinice 20 dinara; za ostale 20 dinara bez pakovanja i poštarine, a 30 dinara sa pakovanjem i poštarinom.

Ko želi da nabavi gore pomenutu knjigu, neka to učini najdalje do 10 januara 1939 godine. Posle napred navedenog roka pretplata se neće primati.

Knjiga će biti gotova do 31 januara 1939 godine najdalje, kada će se poslati pretplatnicima.